

การบริหารจัดการงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ: กรณีศึกษาระบบการติดตามคดีความมั่นคง และระบบการเยียวยา

The Implementation of Information Technology for Justice Administrative in Southern Border Provinces of Thailand: A Case Study of Security Case Tracking System and Remedy System

วรพจน์ ปานรอด**

มุฮัมหมัดรอฟีอี มูซอ***

■ บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต้นแบบในการติดตามคดีความมั่นคงเพื่อการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนใต้ โดยคณะผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการวิจัยตามวงจรการพัฒนาาระบบ (System Development Life Cycle: SDLC) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการยุติธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 35 คน และญาติผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหา/

* บทความนี้พัฒนาจากงานวิจัยเรื่อง “การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย” ภายใต้ทุนอุดหนุนวิจัยจาก สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

** ป.ร.ต. (การจัดการ) อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

*** ส.ค.ม. (สังคมวิทยา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผู้ต้องขัง จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า ระบบงานปัจจุบันของกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาสำคัญ และต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน 2 ประเด็นคือ 1) ระบบติดตามคดี และ 2) ระบบงานเยียวยาเพื่อรองรับคดีความมั่นคงที่เริ่มต้นจากการใช้กฎหมายพิเศษ และคดีความมั่นคงที่ไม่ได้เริ่มต้นด้วยกฎหมายพิเศษ หรือเริ่มจาก ป.วิอาญา ส่วนการออกแบบระบบสารสนเทศต้นแบบในงานติดตามคดี และงานเยียวยานั้นหลังจากการทดสอบระบบพบว่าระบบสามารถช่วยให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ติดตามสถานะของคดีและสถานะของผู้ต้องหาได้อย่างรวดเร็วขึ้น แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องความลับของข้อมูล และการคำนวณเงินเยียวยา เนื่องจากมีเงื่อนไขข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตเพื่อให้การจ่ายค่าชดเชยตามจำนวนวันที่ถูกควบคุมตัว และการกำหนดงบประมาณเยียวยาได้ถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การจัดการ; คดีความมั่นคง; ระบบติดตามคดี; ระบบเยียวยา; จังหวัดชายแดนภาคใต้

■ Abstract

This study attempts to analyze, design and develop a system prototype for administration of justice in southern border provinces of Thailand. The system aims to focus on security case tracking system and remedy system for people who have been

affected by special law enforcement. The System Development Life Cycle (SDLC) method has been employed throughout the process. Data collections for the study were gathered by in-depth interview with 35 government officials who work in justice organization and 20 relatives of suspect, or accused, or inmate. The results showed that there are two imperative issues of justice administrative in southern border provinces of Thailand required urgent resolution, which are security case tracking system and remedy system. These two systems are mainly to support both security cases affected by special law enforcement, and security cases which are not affected by special law enforcement (criminal procedure code). The result after system testing showed that this tracking system is able to hasten the working process of case tracking system and remedy system. The administration of justice in southern border provinces of Thailand are able to perform work more effectively. The future system improvement plan is to manage confidential information and the computation of monetary remedies in order to comply with the rules and regulation required high accuracy.

Keyword: management; security cases; case tracking system; remedy system; southern border provinces

■ บทนำ

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และ 4 อำเภอของสงขลา ได้แก่ จะนะ เทพานาทวี และสะบ้าย้อย ก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐเป็นจำนวนมาก (โสภณ ทิพย์บำรุง และคณะ, 2561) เมื่อพิจารณาข้อมูลจากศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งรวบรวมสถิติเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่ปี 2547 - 2558 พบสถิติผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น 6,543 ราย เจลลี่ปีละ 545 ราย ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บมีทั้งสิ้น 11,919 ราย เจลลี่ปีละ 993 ราย (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2561) ปัจจุบันหลายหน่วยงานพยายามหาแนวทางในการคลี่คลายสถานการณ์ความขัดแย้งที่นำไปสู่ ความรุนแรงที่เกิดขึ้น แต่สถานการณ์ดังกล่าวยังไม่มีแนวโน้มจะยุติลง โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้พยายามทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อหาทางออกของการแก้ไขปัญหาร่วมกัน หรือให้เงื่อนไขความขัดแย้งลดน้อยลงไปตามลำดับ

อย่างไรก็ตามประเด็นสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ก่อเงื่อนไขความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ การบริหารจัดการงานยุติธรรมในพื้นที่ โดยเฉพาะ “อุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม” ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ถูกนำไปใช้สร้างความชอบธรรมให้กับการก่อเหตุความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้บ่อยครั้ง เนื่องจากกระบวนการยุติธรรม

มีแบบแผน กลไก และขั้นตอนการดำเนินการที่ใช้ระยะเวลายาวนานซึ่งเป็นอุปสรรคและมีความล่าช้ากลายเป็นตัวเร่งในการสร้างเงื่อนไขความไม่ไว้วางใจให้เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ต้องการกลไกที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการมากกว่าสถานการณ์ปกติ ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายพิเศษนอกเหนือจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ อาญา) ซึ่งบังคับใช้เป็นการทั่วไปในประเทศไทย ได้แก่พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย และคณะ, 2549) ซึ่งกฎหมายพิเศษแต่ละฉบับจะมีเงื่อนไขและพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติแตกต่างกัน รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายพิเศษกับผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหา ก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม จนบางครั้งทำให้ผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหาหรือญาติเกิดความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมจากพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

สำหรับการบริหารจัดการงานยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ อาทิ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจแห่งชาติส่วนหน้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักในการนำกฎหมายพิเศษไปบังคับใช้นอกเหนือจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมปกติ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติการดำเนินงานของแต่ละระบบงานในกระบวนการยุติธรรมยังเป็นแบบแฟ้มข้อมูล (File-Based System) ที่ทำการลงบันทึกในกระดาษ หรือบันทึกในแผ่นตารางทำการ (Microsoft Excel) หรือนำระบบฐานข้อมูล Microsoft Access มา

ประยุกต์ใช้บ้างในบางหน่วยงาน ซึ่งปัญหาจากการติดตามคดีความมั่นคงโดยเฉพาะระบบการดำเนินงานตามกฎหมายพิเศษ ระบบดำเนินคดีตาม ป.วิ อาญา และระบบการติดตามคดีที่แต่ละหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลแยกจากกัน (Separation and Isolation of Data) ทำให้เหนียว และการกำหนดสถานะทางคดีแตกต่างกัน ตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน อัยการ และศาล นอกจากนี้ยังพบปัญหาความซ้ำซ้อนของข้อมูล (Data Redundancy) ปัญหารูปแบบของข้อมูลที่ไม่ตรงกัน (Incompatible File Formats) และมีข้อจำกัดในการเรียกดูรายงาน (Fixed Queries) ซึ่งเป็นปัญหาในภาพรวมของระบบแฟ้มข้อมูล (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย และคณะ (2549) ที่ได้ศึกษาการดำเนินกระบวนการยุติธรรมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไข แม้ว่างานวิจัยนี้ได้ศึกษาเมื่อครั้งเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นในพื้นที่กว่า 10 ปี แต่ปรากฏว่าปัญหาหลายอย่าง ยังไม่ได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจในการควบคุมผู้ต้องสงสัยของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งกฎหมายพิเศษได้ ระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย หรือผู้ต้องหาอย่างชัดเจนแต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่ามีการละเลยหรือไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร ปัญหาการควบคุมตัวระหว่างจับกุมและสอบสวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมตัวโดยใช้กฎหมายพิเศษที่บางครั้งเมื่อมีการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหาแล้ว บรรดาญาติหรือครอบครัวของผู้ต้องหา หรือผู้ต้องสงสัยไม่สามารถทราบได้ว่ามีการควบคุมบุคคลในครอบครัวของตนไว้ที่ใด

และระยะเวลาในการควบคุมตัวนานเพียงใด ปัญหาการควบคุมตัวระหว่างพิจารณาคดี หรือการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่หลายคดีผู้ต้องหามักจะไม่ได้รับการประกันตัวระหว่างพิจารณาคดี เป็นต้น

จากสภาพปัญหาที่นำเสนอข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและวิเคราะห์เพื่อพัฒนารูปแบบหรือแนวทางในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะระบบติดตามคดีความมั่นคงและระบบงานเยี่ยมยาผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งระบบที่พัฒนาขึ้นมานี้จะสามารถอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้บริหารศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ คอ.บต. ซึ่งมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน โดยเฉพาะการติดตามสถานะของคดี หรือแจ้งสถานที่ควบคุมผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหาเพื่อตอบข้อสงสัยของญาติเมื่อมาสอบถามเพื่อสร้างความโปร่งใสและช่วยลดความรู้สึกของประชาชนว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลสำหรับการคำนวณสิทธิที่จะได้รับในระบบการเยี่ยมยาในภายหลังอีกด้วย

■ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ออกแบบ และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต้นแบบในการติดตามคดีความมั่นคงและงานเยี่ยมยา เพื่อการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนใต้

■ ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตของการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย (ต้นแบบ) ได้กำหนดขอบเขตเฉพาะงานในกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเลือกพัฒนาเฉพาะระบบที่ยังมีความล่าช้าและเป็นปัญหาเร่งด่วนในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะการติดตามคดีความมั่นคงทั้งระบบ ทั้งในเรื่องของระยะเวลาในกระบวนการสืบสวนสอบสวน การควบคุมตัว การแจ้งข้อหา และการเยียวยาผู้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน และการอำนวยความสะดวกแก่บุคคลในครอบครัวของผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง ให้มีความรู้สึกได้รับการเป็นธรรมจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมในคดีความมั่นคง ส่วนระบบสารสนเทศเดิมที่มีอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ จะดำเนินการเชื่อมโยงกับระบบที่ได้มีการพัฒนาขึ้นมา เพื่อบูรณาการข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

■ แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ในบทความนี้ คณะผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาแนวคิดทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) แนวคิดด้านการจัดการสารสนเทศ และ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดด้านการจัดการสารสนเทศ

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดด้านการจัดการสารสนเทศ ซึ่งเริ่มจากนิยามและความหมายของข้อมูลสารสนเทศ และระบบสารสนเทศตามลำดับ ดังนี้

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงอาจอยู่ในรูปแบบของข้อความ ตัวเลข หรือรูปภาพ ส่วนสารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลแล้ว และนำไปใช้ประโยชน์ได้ (โกลาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2560) ส่วนระบบสารสนเทศ (Information System) เป็นกลุ่มของระบบงานที่ประกอบด้วยฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ที่ทำหน้าที่รวบรวม ประมวลผล จัดเก็บ และแจกจ่ายข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ และการควบคุมภายในองค์กร นอกจากนี้ยังช่วยบุคลากรในองค์กรนั้นในการประสานงาน การวิเคราะห์ปัญหา การสร้างแบบจำลองวัตถุที่มีความซับซ้อน และการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ (Sousa, K. J., & Oz, E, 2005)

อย่างไรก็ตามในการออกแบบระบบสารสนเทศ ผู้ใช้ระบบจำเป็นต้องเข้าใจถึงความสำคัญของการวิเคราะห์และออกแบบระบบ ต้องทราบโครงสร้างองค์กร และจะต้องทราบถึงขั้นตอนในวงจรชีวิตของการพัฒนาระบบ (Shelly, 2001; โกลาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2560) ได้แก่

1) การวางแผนโครงการ (Project Planning) เป็นกระบวนการระบุปัญหา หรือความต้องการด้านสารสนเทศ ซึ่งจะมีการระบุถึงปัญหาเบื้องต้น และแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อที่จะกำหนดความต้องการสำหรับระบบสารสนเทศใหม่ ซึ่งผู้ใช้งานระบบเป็นผู้ร้องขอให้จัดหาหรือพัฒนาระบบใหม่

2) การวิเคราะห์ (Systems Analysis) เป็นการศึกษาระบบเดิมอย่างละเอียด และกำหนดความต้องการของระบบใหม่

3) การออกแบบ (Systems Design) เป็นการออกแบบระบบสารสนเทศใหม่ หรือระบบที่เป็นทางเลือกที่จะมาแทนระบบเดิม

4) การนำไปใช้ (Systems Implementation) เป็นการติดตั้งระบบใหม่ และอบรมผู้ใช้งาน

5) การบำรุงรักษา (Systems Maintenance) เป็นการตรวจสอบ ประเมินผลระบบเป็นระยะ และมีการปรับปรุงเมื่อจำเป็น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การออกแบบระบบบริหารจัดการงานยุติธรรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศจะครอบคลุมการแก้ไขปัญหาได้นั้น คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดการดำเนินกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแนวทางเพื่อออกแบบระบบ ซึ่งนับตั้งแต่เหตุการณ์ความขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ดำเนินอย่างยาวนานกว่า 10 ปี สันติภาพหรือความสงบสุขที่ทุกฝ่ายต่างใฝ่หา ยังคงเป็นเป้าหมายที่ยังรอคอยการมาถึง หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องพยายามแสวงหามาตรการเพื่อเป็นทางออกในการแก้ไขปัญหา มีการแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม หรือองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการนำสันติภาพกลับสู่พื้นที่อีกครั้งหนึ่ง

ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐมีการนำมาตรการเก่าที่มีอยู่เดิมและคิดหามาตรการใหม่เพื่อรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น มาตรการหลักที่ถูกนำมาใช้ก็คือ การนำกฎหมายพิเศษ หรือ

กฎหมายเฉพาะที่ไม่มีการนำมาใช้ในพื้นที่อื่นของประเทศไทย แต่มีการนำมาใช้ในการควบคุมและแก้ไขสถานการณ์วิกฤตในพื้นที่ให้กลับคืนสู่ภาวะปกติอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งมุฮัมหมัดรอฟิอี มุซอและคณะ (2559) ได้อธิบายเกี่ยวกับกฎหมายพิเศษที่นำมาใช้นอกเหนือจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ อาญา) ที่บังคับใช้เป็นการทั่วไป ได้แก่ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 โดยกฎหมายแต่ละฉบับมีรายละเอียดที่น่าสนใจดังนี้

1) พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 ประกาศใช้ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เต็มพื้นที่ยกเว้นอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี และอำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นกฎหมายที่นำมาใช้เมื่อมีความจำเป็นจากสงคราม หรือการจลาจลซึ่งเป็นกฎหมายความมั่นคงที่มีระดับเข้มข้นในการรักษาความสงบให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ทหารบังคับใช้เหนือพลเรือนในการรักษาความสงบเรียบร้อย ปิดล้อมตรวจค้นบุคคล ยานพาหนะ สถานที่ จับกุมและกักตัวบุคคลได้โดยทันทีเพียงแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นเป็นราชศัตรู หรือได้ฝ่าฝืนกฏอัยการศึก หรือคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจกักตัวเพื่อสอบถามได้ไม่เกิน 7 วัน โดยไม่ต้องขออำนาจศาล และไม่ต้องมีหมายศาลในการควบคุมตัว สถานที่ที่ใช้ในการควบคุมตัวแล้วแต่ทหารจะกำหนด ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจหน้าที่ของฝ่ายทหาร ไม่สามารถเอาผิดทั้งทางแพ่ง อาญาและวินัยได้

2) พระราชกำหนดการบริหารราชการ
ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ประกาศใช้
เมื่อปรากฏว่ามีสถานการณ์ ก่อการร้าย
ลอบวางระเบิด อยู่ในภาวะคับขัน มีการใช้กำลัง
ประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน เพื่อเร่ง
แก้ปัญหาให้ยุติลงอย่างมีประสิทธิภาพ ให้อำนาจ
ตำรวจ หรือทหารร่วมกันในการจับกุมและควบคุม
ตัวบุคคลที่สงสัยว่าเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิด

สถานการณ์ความไม่สงบ หรือก่อการร้าย โดยเจ้าหน้าที่
ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายใด ๆ
ที่เกิดขึ้นต่อประชาชนในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่
และให้อำนาจเจ้าหน้าที่ที่จะจับกุมและควบคุมตัว
ได้ ก็ต่อเมื่อขออนุญาตจากศาลเสียก่อน
โดยควบคุมตัวได้ไม่เกิน 7 วัน ขยายได้อีกคราวละ
ไม่เกิน 7 วัน แต่รวมแล้วทั้งหมดต้องไม่เกิน
30 วัน

ตารางที่ 1 ความแตกต่างของกฎหมายพิเศษในจังหวัดชายแดนใต้

กฎหมายพิเศษ	พื้นที่บังคับใช้	เจ้าหน้าที่	ตรวจค้น	จับกุม	ควบคุม
พระราชบัญญัติกฎอัยการ ศึก พ.ศ. 2457	ปัตตานี (ยกเว้น อ.แม่ลาน), ยะลา, นราธิวาส	ทหาร	✓	✓	7 วัน
พระราชกำหนดการบริหาร ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548	ปัตตานี (ยกเว้น อ.แม่ลาน), ยะลา (ยกเว้น อ.เบตง), นราธิวาส	เจ้าหน้าที่ 3 ฝ่าย (ตำรวจ ทหาร พลเรือน)	✓	ขอมหาย ศาล	30 วัน*

หมายเหตุ *ขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการควบคุมตัวได้อีกคราวละ 7 วัน แต่รวมแล้วไม่เกิน 30 วัน

■ วิธีการศึกษา

คณะผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการพัฒนาระบบ
ฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ของไทย (ต้นแบบ) โดยประยุกต์
ใช้วงจรการพัฒนากระบวนการ (System Development
Life Cycle: SDLC) เป็นแนวทางการดำเนินการ
การศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่
1) การวางแผนโครงการ 2) การวิเคราะห์ 3) การ
ออกแบบ 4) การนำไปใช้ และ 5) การบำรุง
รักษา

■ ผลการศึกษา

ผลการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ
วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศต้นแบบในการติดตามคดีความมั่นคง
และงานเยียวยา เพื่อการบริหารงานยุติธรรม
ในจังหวัดชายแดนใต้ คณะผู้วิจัยจึงได้ตอบ
วัตถุประสงค์การวิจัยนี้ตามขั้นตอนวงจรการ
พัฒนาระบบ ซึ่งรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผนโครงการ

ในขั้นตอนแรก การวางแผนโครงการ คณะผู้วิจัยได้วางแผนโครงการร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้บริหารศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม เพื่อกำหนดขอบเขตของโครงการ โดยมี 2 แนวคิด คือ 1) พัฒนาด้านแบบบนพื้นฐานของการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ภายใต้ข้อจำกัดที่บางหน่วยงานนิยามข้อมูลส่วนใหญ่เป็นชั้นความลับทางยุทธวิธี หรือ 2) พัฒนาด้านแบบบนพื้นฐานแนวคิดของระบบสมบูรณ์แบบที่ควรจะเป็น ซึ่งข้อเสนอนี้เป็นแนวทางการวางแผนโครงการตามที่สำนักงานกิจการยุติธรรมต้องการ

2. การวิเคราะห์

ขั้นตอนต่อมาเป็นการวิเคราะห์ระบบเดิม ในกระบวนการยุติธรรม คณะผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคดีความมั่นคงและกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คู่มีระบบสารสนเทศและแบบฟอร์มต่าง ๆ อาทิ ระบบสารสนเทศอาชญากรรม (CRIMES) ระบบสารสนเทศของสำนักงานอัยการสูงสุด (AGO Case) ระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-COURT Sys) เป็นต้น เพื่อหาการเชื่อมโยงการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนใต้ระหว่างหน่วยงาน ได้รายละเอียดดังตารางที่ 2

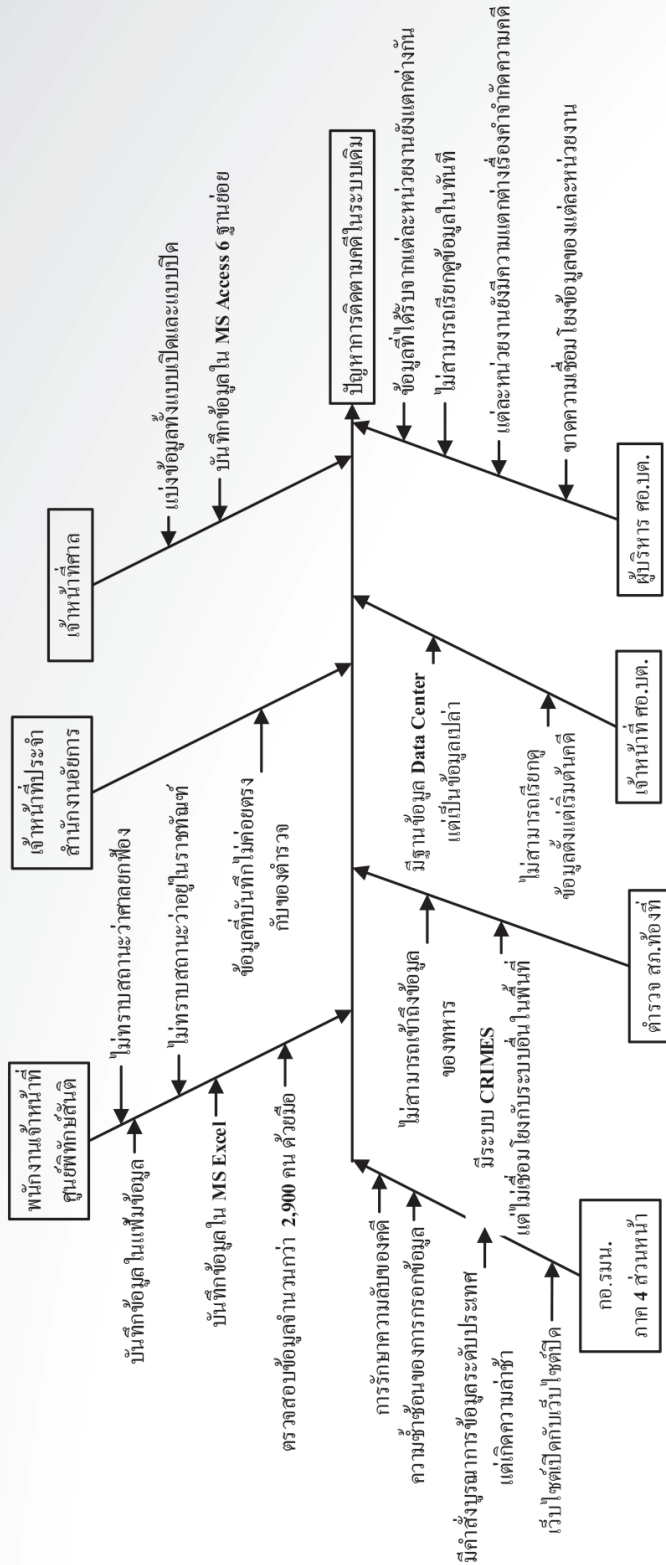
ตารางที่ 2 การเชื่อมโยงการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนใต้ระหว่างหน่วยงาน

หน่วยงาน	คณ.รณ.	คณ.รณ.	ศูนย์พิทักษ์สันติ	ตชช.	สำนักงานอัยการสูงสุด	สำนักงานศาลยุติธรรม	ราชทัณฑ์	คณ.บค.	คณ.บค.
จน	ระวี	จับกุม	จับกุม	สอบสวน	ดำเนินคดี	พิพากษา	ดำเนินการตามคำพิพากษา	ติดตามคดี	เยียวยา
ระบบสารสนเทศเดิม	46 ฐานข้อมูลไม่ทราบประเภท	46 ฐานข้อมูลไม่ทราบประเภท	แก้ไขข้อมูล Excel และเอกสาร	CRIME	AGO Case	COURT Sys 6 ฐานข้อมูล Access	DOC Sys ระบบเชื่อมแบบออนไลน์	เพิ่มงานและพื้นที่ Data Center	เพิ่มงานและพื้นที่ Data Center
บังคับใช้	-	พ.ร.บ. กฎอัยการศึก พ.ศ. 2457	พ.ร.ก. ถูกจับ	พ.ร.ก. ถูกจับ ป.วิอาญา	- ป.วิอาญา	- ป.วิอาญา	-	-	-
เงื่อนไข	-	ควบคุมตัว 7 วัน	ขออนุญาต 7 วัน ต่อครั้ง รวมไม่เกิน 30 วัน	-	-	-	-	-	-
สิทธิเยียวยาจิตใจ	-	เฉพาะครั้งแรก 30,000 บาท	เฉพาะครั้งแรก 30,000 บาท	-	-	-	-	-	-
ค่าชดเชยตามจำนวนวันที่ถูกควบคุมตัว	-	400 บาทต่อวัน	400 บาทต่อวัน	400 บาทต่อวัน	400 บาทต่อวัน	400 บาทต่อวัน	400 บาทต่อวัน	-	-

จากตารางที่ 2 คณะผู้วิจัยพบว่าข้อมูลการจับกุมตาม พ.ร.บ. กฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 ทางผู้บริหารศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องโทรศัพท์มายัง กอ.รมน. เพื่อติดตามคดี หรือเจ้าหน้าที่เยียวยาจะต้องรอกเอกสารการควบคุมตัว เพื่อคำนวณสิทธิเยียวยาจิตใจ และคำนวณค่าชดเชยตามจำนวนวันที่ถูกควบคุมตัว ซึ่งคณะผู้วิจัยพบว่า เมื่อ กอ.รมน. หรือศูนย์พิทักษ์สันติปล่อยตัวผู้ต้องสงสัยจะมอบหนังสือรับรองเพื่อให้ผู้ที่เคยถูกควบคุมตัวนำไปขอรับการเยียวยา แต่อย่างไรก็ตามมีผู้ที่เคยถูกควบคุมตัวบางส่วนเท่านั้นที่ไปยื่นหนังสือรับรองกับศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อขอรับการเยียวยา แต่ส่วนใหญ่จะไม่มารับการเยียวยา หรือทั้งช่วงเวลานานกว่าจะติดต่อขอรับการเยียวยากับศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะขาดหนังสือรับรองที่ได้รับระหว่างการปล่อยตัว

หลังจากการทบทวนวรรณกรรมคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการเสวนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสัมภาษณ์เจาะลึกเจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมจำนวน 35 คน เพื่อเก็บรวบรวมความคิดเห็นและประเด็นปัญหาในกระบวนการทำงานในปัจจุบัน และเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึกประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเด็นความต้องการพัฒนาระบบ ได้แก่ ญาติผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหา/ผู้ต้องขังในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา ครอบครัวยุติธรรมผู้เสียหาย จำนวน 20 คน ซึ่งพบว่าปัญหาเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาคณะผู้วิจัยได้สรุปในรูปแบบแผนภูมิแกงปลา ได้แก่ ระบบติดตามคดี และระบบเยียวยา สรุปได้ดังภาพ 1 และภาพ 2 ดังนี้

ภาพ 1 ปัญหาการติดตามคดีในปัจจุบัน

สำหรับปัญหาการติดตามคดีในระบบที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน คณะผู้วิจัยพบว่าการติดตามคดีต้องอาศัยข้อมูลจากหลายหน่วยงานเมื่อทำการวิเคราะห์แล้วสามารถแบ่งสภาพปัญหาที่ทำให้ระบบติดตามคดี ยังขาดประสิทธิภาพโดยจำแนกตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม มีรายละเอียดดังนี้

1) **ก.ร.ม.น. ภาค 4 ส่วนหน้า** เนื่องจากเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงจึงค่อนข้างจะมีความกังวลเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานอื่น ซึ่ง ก.ร.ม.น.ภาค 4 ส่วนหน้ามีการจัดทำฐานข้อมูลระบบคดีความตาม พ.ร.ก. จุกเงินฯ และ ป.วิอาญา แต่มีการรักษาความลับของคดีไม่สามารถเปิดเผยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ และพบความซ้ำซ้อนของการกรอกข้อมูลและข้อมูลเกี่ยวกับยานพาหนะ สูญหาย หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้มีคำสั่งบูรณาการข้อมูลระดับประเทศโดยพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แต่ยังมีปัญหาความล่าช้าในทางปฏิบัติ

2) **ศูนย์พิทักษ์สันติ** เป็นหน่วยงานในสังกัดของศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนหน้า คณะผู้วิจัยพบความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างศูนย์พิทักษ์สันติ และ ก.ร.ม.น. ภาค 4 ส่วนหน้า โดยศูนย์พิทักษ์สันติจะทำการส่งข้อมูลผลการสอบสวนและการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยไปยัง ก.ร.ม.น. ภาค 4 ซึ่งในประเด็นนี้ คณะผู้วิจัยได้พบปัญหาบางประการที่ส่งผลให้การติดตามคดีขาดประสิทธิภาพเนื่องจากมีการบันทึกข้อมูลคดีในไฟล์ MS Excel และในแฟ้มงาน เมื่อมีผู้ร้องขอข้อมูลติดตามคดี พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบข้อมูลจำนวนมากด้วยมือ นอกจากนี้

ข้อมูลที่บันทึกจะไม่ทราบสถานะของคดีว่าศาลมีการยกฟ้องหรือไม่ หรือผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวที่เรือนจำหรือไม่

3) **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ/สถานีตำรวจภูธรท้องที่** สำหรับหน่วยงานของตำรวจในพื้นที่นั้น ตำรวจ สภ. ท้องที่บันทึกข้อมูลลงในระบบ CRIMES ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่จัดทำโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยคณะผู้วิจัยได้รับทราบประเด็นปัญหาว่าระบบดังกล่าวยังไม่เชื่อมโยงกับระบบงานในหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลจากตำรวจ สภ. ท้องที่ได้สะท้อนประเด็นปัญหาว่าได้ส่งข้อมูลฝ่ายเดียวไปยัง ก.ร.ม.น. ภาค 4 ส่วนหน้า แต่ข้อมูลติดตามคดี หรือรายงานผลการสอบสวนบางอย่างตำรวจ สภ. ท้องที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลของ ก.ร.ม.น. ภาค 4 ส่วนหน้าได้

4) **สำนักงานอัยการสูงสุด** คณะผู้วิจัยได้รับการสะท้อนข้อมูลจากตัวแทนอัยการว่าข้อมูลที่บันทึกไม่ค่อยตรงกับสถานีตำรวจ สภ. ท้องที่ซึ่งประเด็นปัญหาอาจเกิดจากพนักงานอัยการและสถานีตำรวจ สภ. ท้องที่มีการบันทึกข้อมูลบนพื้นฐานของการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน รวมทั้งมีนิยามของคดีที่แตกต่างกัน

5) **สำนักงานศาลยุติธรรม** ตัวแทนจากสำนักงานศาลยุติธรรมได้ให้ข้อมูลว่าการบันทึกข้อมูลของสำนักงานศาลยุติธรรมมีทั้งระบบเปิดและระบบปิด ในส่วนของระบบเปิดเป็นการเผยแพร่ข้อมูลให้แก่ประชาชนและบุคคลภายนอก อาทิ ตารางนัดพิจารณาคดี หรือข้อมูลอื่น ๆ ส่วนระบบปิดเป็นข้อมูลที่ใช้เฉพาะของศาลมีการบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูล MS Access จำนวน 6 ฐานย่อย นอกจากนี้สำนักงานศาลยุติธรรม

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีมาตรการตรวจสอบสถานะผู้ต้องหาเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ และต้องปล่อยตัวกลับบ้าน โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า ศูนย์พิทักษ์สันติ เป็นต้น ทำการปล่อยตัวต่อผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง ต่อหน้าศาลเพื่อป้องกันผู้ต้องหา ผู้สงสัยสูญหาย หรือปล่อยตัวแล้วหนีไปต่างประเทศ โดยที่ญาติยังเข้าใจว่ายังถูกคุมขัง

6) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งประกอบด้วยผู้ใช้ข้อมูล 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของ ศอ.บต. และผู้บริหาร ศอ.บต. คณะผู้วิจัยพบว่า ศอ.บต. มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูล Data Center ซึ่งปัจจุบันยังเป็นฐานข้อมูลที่ยังไม่ได้บันทึกข้อมูลไม่สามารถเรียกดูข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นคดีได้ ข้อมูลที่ได้รับจากแต่ละหน่วยงานยังแตกต่างกัน ไม่สามารถเรียกดูข้อมูลได้ในทันทีที่ต้องการ นอกจากนี้ยังพบว่าแต่ละหน่วยงานยังให้คำจำกัดความเรื่องคดีที่แตกต่างกัน และที่สำคัญยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับปัญหาของงานเยียวยาในปัจจุบันสามารถสรุปภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ดังต่อไปนี้

1) ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานเยียวยา มีการขอรับการเยียวยากับ ศอ.บต. มีการร้องทุกข์หรือร้องเรียนกับ ศอ.บต. โดยเฉพาะผู้ที่ถูกควบคุมตัวตั้งแต่ปี 2548–2549 เอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้รับการเยียวยาสูญหาย ไม่สามารถขอรับการเยียวยาได้

2) พนักงานสอบสวนศูนย์พิทักษ์สันติ มีการบันทึกวันที่ควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยลงในไฟล์

Excel และแฟ้มข้อมูลที่เป็นกระดาษ แต่ไม่สามารถทราบได้ว่าใครได้รับการเยียวยาแล้วหรือไม่

3) หน่วยงานย่อยระดับอำเภอ มีการรับแจ้งจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบในแต่ละอำเภอ และทำการบันทึกข้อมูลลงสมุด

4) พนักงานอัยการ แจ้งผลการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ไม่มีการแจ้งให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่เยียวยาได้รับทราบ

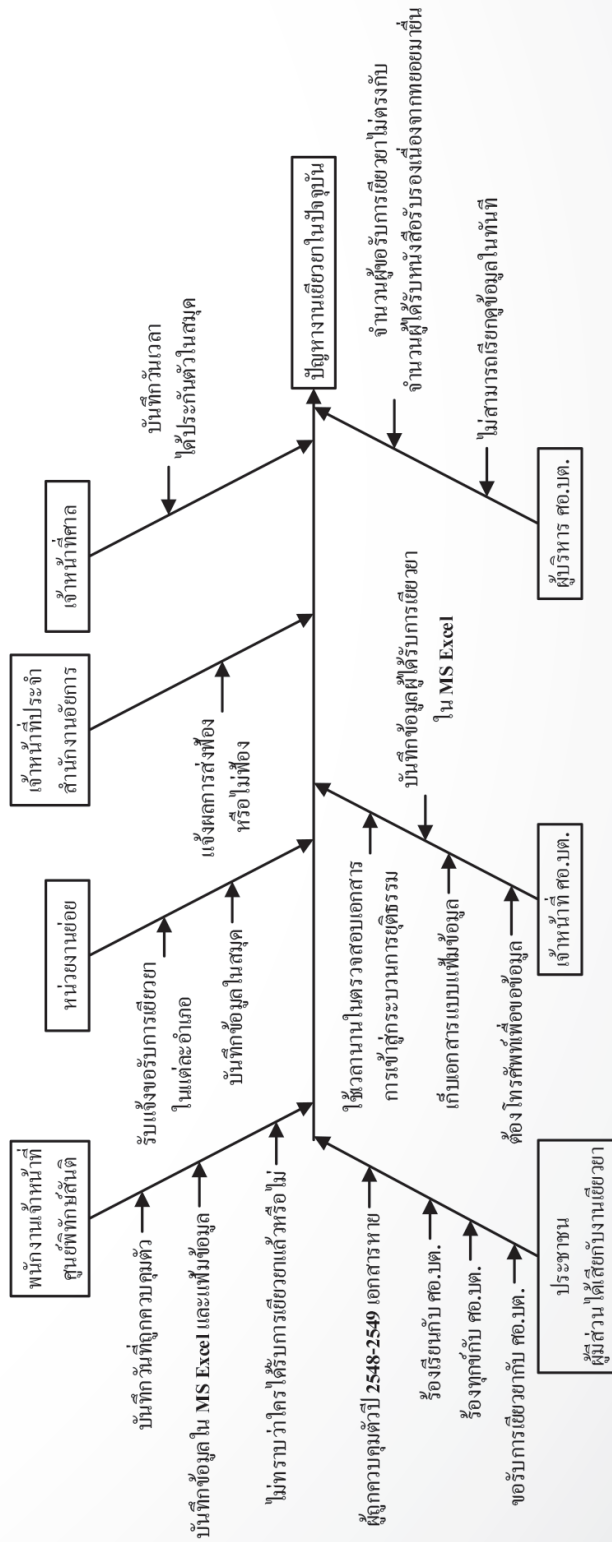
5) พนักงานศาล มีการบันทึกวันเวลาได้ประกันตัวในสำนวนคดี แต่ไม่มีการบันทึกในระบบ

6) เจ้าหน้าที่ของ ศอ.บต. ใช้เวลานานในการตรวจสอบเอกสารการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เก็บเอกสารแบบแฟ้มข้อมูล ต้องโทรศัพท์เพื่อขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบันทึกข้อมูลผู้ได้รับการเยียวยาในไฟล์ MS Excel

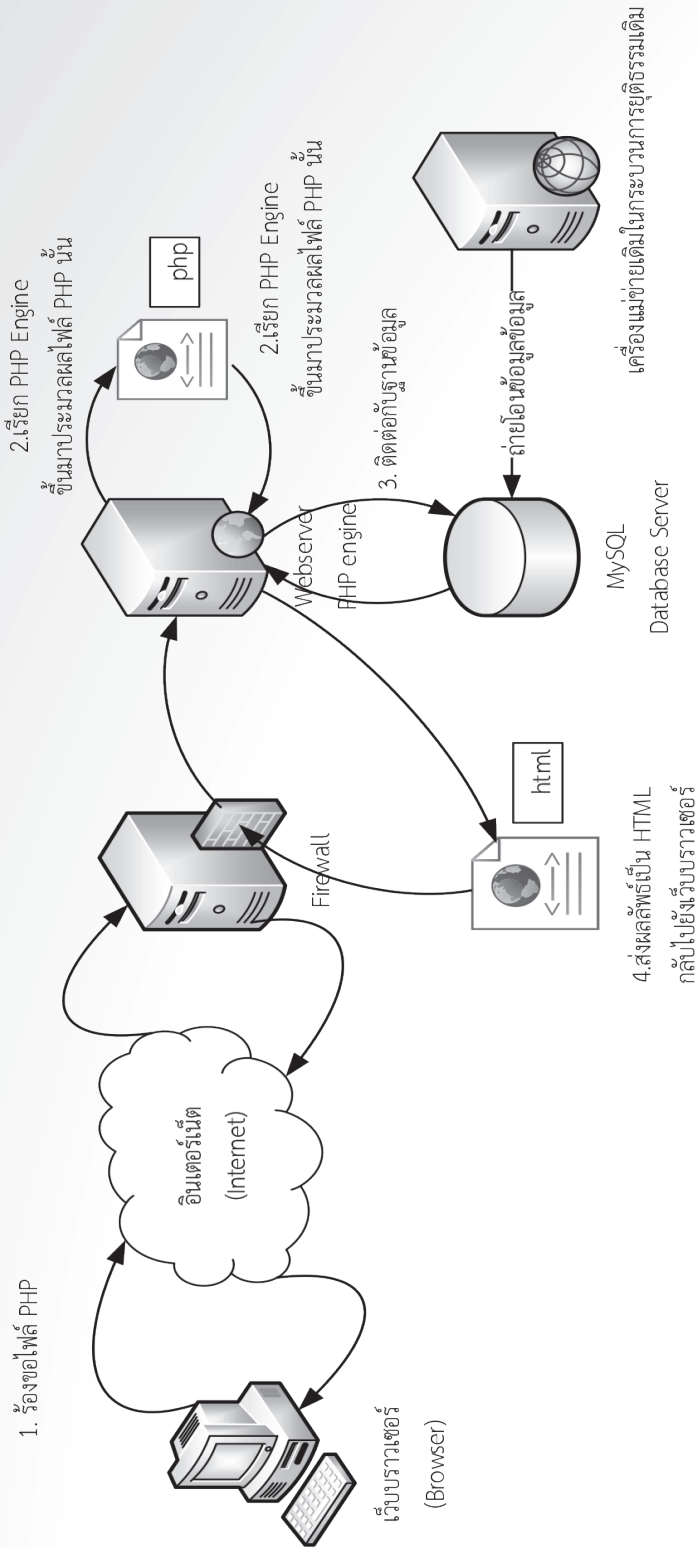
7) ผู้บริหาร ศอ.บต. ไม่สามารถเรียกดูข้อมูลเกี่ยวกับการเยียวยาได้ทันทีที่ต้องการ และจำนวนผู้ขอรับการเยียวยาไม่ตรงกับจำนวนผู้ได้รับหนังสือรับรองเนื่องจากมีการทยอยยื่นเอกสารมา นอกจากนี้ บางรายได้รับหนังสือรับรองแต่ไม่มายื่นขอรับการเยียวยาจาก ศอ.บต. ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากอาจจะมีความรู้สึกไม่ดีกับเจ้าหน้าที่รัฐจึงไม่เข้ารับการเยียวยา เป็นต้น

3. การออกแบบ

การออกแบบระบบการติดตามคดีความมั่นคงและระบบการเยียวยาต้นแบบ คณะผู้วิจัยได้ออกแบบสถาปัตยกรรมของข้อมูลและเครือข่าย (Network) ให้สอดคล้องกับการทำงานของเครื่องแม่ข่าย (Server) เดิมของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังภาพ 3

ภาพ 2 ปัญหาของงานเนติวิทยาในระบบปัจจุบัน

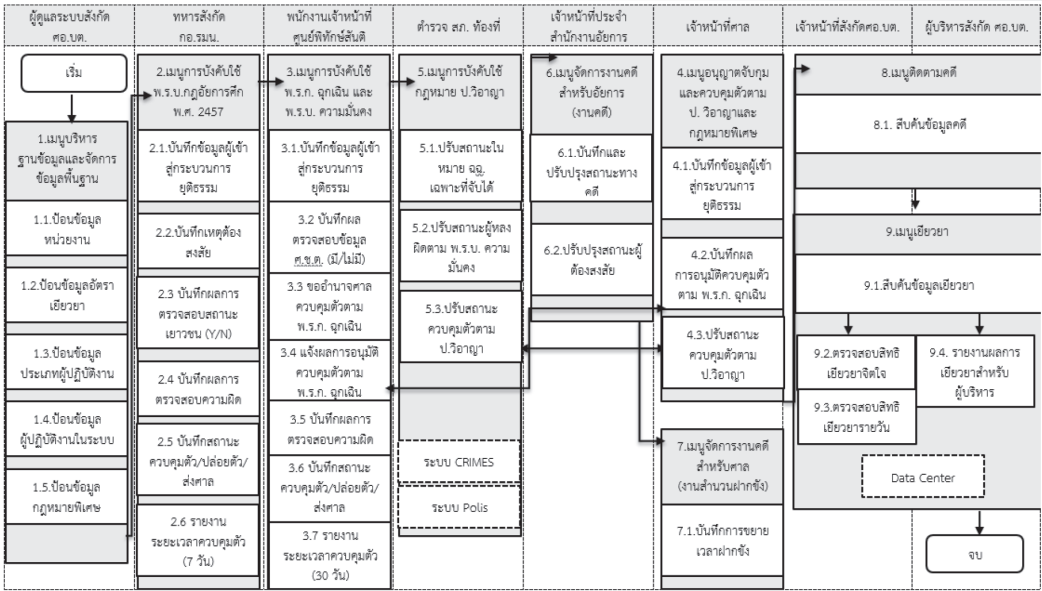

ภาพ 3 การทำงานของเครื่องแม่ข่ายระบบการติดตามคดีความมั่นคงและระบบการเยียวยา

ต่อมาคณะผู้วิจัยได้ออกแบบแผนผังกระบวนการดำเนินงานใหม่ (Flowchart) ของระบบการติดตามคดีความมั่นคงและระบบการเยียวยา โดยแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) ในกรณีที่เริ่มต้นจากการใช้กฎหมายพิเศษ ดังตาราง 3 และ 2) คดีความมั่นคงที่ไม่ได้เริ่มต้นด้วยกฎหมายพิเศษ หรือเริ่มจาก ป.วิอาญา ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินงานคดีความมั่นคงกรณีเริ่มต้นจากกฎหมายพิเศษ

1) คดีความมั่นคงที่เริ่มจากการใช้กฎหมายพิเศษ คดีความมั่นคงที่เริ่มจากการใช้กฎหมายพิเศษ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ซึ่งมีขั้นตอนการใช้งานระบบดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ดูแลระบบสังกัดศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าเมนูบริหารฐานข้อมูลและจัดการข้อมูลพื้นฐาน เพื่อจัดการข้อมูลพื้นฐานของระบบ รวมถึงการรับโอนและเชื่อมต่อฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ข้อมูลหน่วยงาน ข้อมูลอัตราเยียวยา ข้อมูลประเภทผู้ปฏิบัติงาน

ข้อมูลผู้ปฏิบัติงาน และข้อมูลกฎหมายพิเศษ ขั้นตอนที่ 2 เจ้าหน้าที่ทหารปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 สังกัด กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า ใช้งานเมนูการบังคับใช้พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 โดยเริ่มจากการบันทึกข้อมูลผู้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม บันทึกเหตุต้องสงสัย บันทึกผลการตรวจสอบสถานะเยาวชน เจ้าหน้าที่ทหารบันทึกผลตรวจสอบความผิด และปรับสถานะว่าอยู่ระหว่างการควบคุมตัว ซึ่งเชื่อมโยงการควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 สามารถควบคุมตัวได้ไม่เกิน 7 วัน หากมีมูลความผิดจะดำเนินการขอศาลควบคุม

ตัวต่อตามพระราชกำหนดการบริหารราชการ
ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ณ ศูนย์
พิทักษ์สันติ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ หากไม่พบมูลความผิดจะ
ดำเนินการปรับสถานะเป็นปล่อยตัว และให้
หลักฐานเพื่อประกอบการขอรับเงินเยียวยา

ขั้นตอนที่ 3 พนักงานเจ้าหน้าที่ศูนย์พิทักษ์สันติ
ใช้งานเมนูบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหาร
ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548
โดยเมื่อทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ
กฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 มีความจำเป็นต้อง
ควบคุมตัวผู้ต้องหาต่อหลังจากควบคุมแล้ว 7 วัน
จะดำเนินการขออนุมัติต่อศาล แล้วส่งตัว
ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศูนย์พิทักษ์สันติดำเนินการ
ควบคุมตัว หรือเริ่มควบคุมตัวตามพระราชกำหนด
การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน
พ.ศ. 2548 ภายใต้การอนุมัติของศาล ทั้งนี้สำหรับ
ผู้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมครั้งแรก พนักงาน
เจ้าหน้าที่จะทำการบันทึกข้อมูล และตรวจสอบ
กับฐานข้อมูลเดิม จึงเสนอเอกสารให้ศาล
พิจารณา และรอการแจ้งผลการพิจารณาผ่าน
ระบบ และหากต้องการขยายเวลาควบคุมตัว
ก็ดำเนินการขออนุมัติคราวละไม่เกิน 7 วัน
แต่รวมแล้วไม่เกิน 30 วัน หากไม่พบมูลความผิด
จะดำเนินการปรับสถานะเป็นปล่อยตัว และให้
หลักฐานเพื่อประกอบการขอรับเงินเยียวยา

ขั้นตอนที่ 4 เจ้าหน้าที่ศาล ใช้งานระบบ
อนุญาตจับกุมและควบคุมตัวตาม ป.วิ อาญา
และกฎหมายพิเศษ โดยเจ้าหน้าที่ศาลสามารถ
บันทึกข้อมูลผู้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมครั้งแรก
และบันทึกผลการอนุมัติการควบคุมตัวตาม
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์
ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เพื่อแจ้งไปยังพนักงาน

เจ้าหน้าที่ศูนย์พิทักษ์สันติ หรือปรับสถานะ
ควบคุมตัวตาม ป.วิ อาญา เพื่อแจ้งเจ้าหน้าที่
ตำรวจสถานีภูธรประจำท้องที่

ขั้นตอนที่ 5 เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร
ประจำท้องที่ใช้งานเมนูการบังคับใช้กฎหมาย
ป.วิ อาญา เพื่อปรับสถานะในหมายตาม
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์
ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เฉพาะรายที่จับกุมตัวได้
และพิจารณาผู้ที่เข้าเกณฑ์มาตรา 21 เป็นผู้หลงผิด
ตามพระราชบัญญัติความมั่นคงฯ หรือปรับ
สถานะควบคุมตัวตาม ป.วิ อาญา

ขั้นตอนที่ 6 เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานอัยการ
ใช้งานเมนูจัดการงานคดีสำหรับอัยการ (งานคดี)
เพื่อดำเนินการปรับปรุงสถานะทางคดี และ
สถานะผู้ต้องสงสัยในขั้นตอนของกระบวนการ
ยุติธรรม

ขั้นตอนที่ 7 เจ้าหน้าที่ศาล ใช้งานเมนูจัดการ
งานคดีสำหรับศาล (งานสำนวนฝากขัง)
เพื่อบันทึกข้อมูลฝากขังและคำตัดสินของศาล

ขั้นตอนที่ 8 เจ้าหน้าที่และผู้บริหารสังกัด
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
ใช้งานระบบติดตามคดี โดยสามารถสืบค้นได้
ตามเงื่อนไข เช่น ชื่อ-นามสกุล รหัสบัตร
ประชาชน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 9 เจ้าหน้าที่และผู้บริหารสังกัด
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
ใช้งานเมนูเยียวยา โดยเจ้าหน้าที่เยียวยา
จะดำเนินการตรวจสอบสิทธิการเยียวยาด้านจิตใจ
และตรวจสอบสิทธิเยียวยารายวัน โดยผู้ที่
มีสิทธิเยียวยาด้านจิตใจจะเป็นผู้ที่เริ่มต้นคดี
ด้วยพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457
หรือพระราชกำหนดการบริหารราชการ
ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เท่านั้น

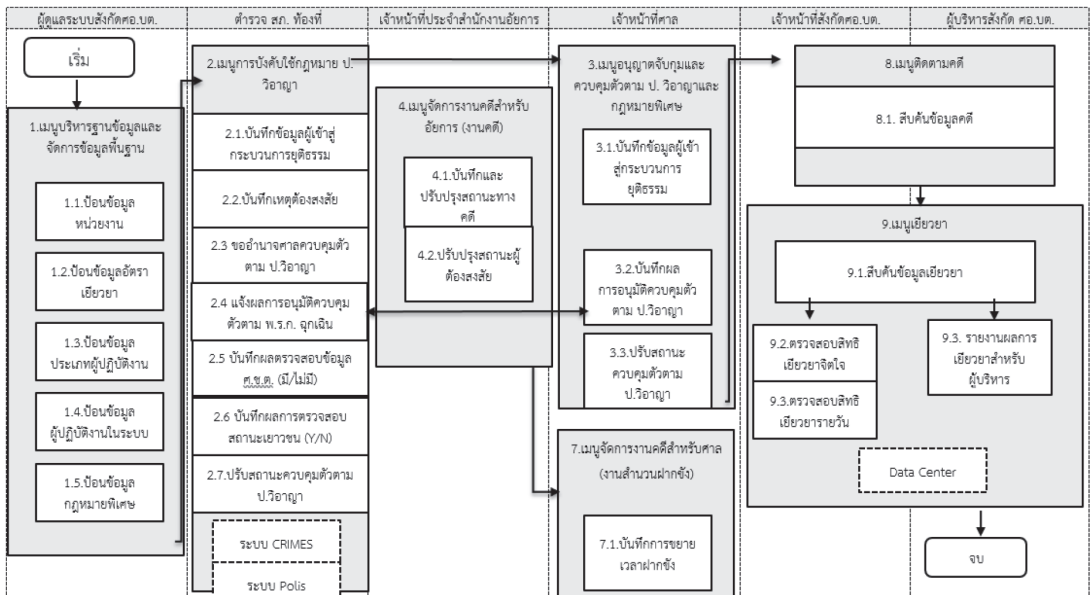

ส่วนผู้ได้รับสิทธิค่าชดเชยตามจำนวนวันที่ถูกควบคุมตัวครบ 24 ชั่วโมง หรือเต็มวัน ส่วนเศษชั่วโมงปัดทิ้ง ซึ่งจะได้รับค่าชดเชยวันละ 400 บาท

2) **คดีความมั่นคงที่ไม่ได้เริ่มจากกฎหมายพิเศษ (เริ่มจาก ป.วิ อาญา)** คดีความมั่นคงที่ไม่ได้เริ่มจากกฎหมายพิเศษ เป็นการเริ่มต้นคดีตามวิธีปกติ โดยมีขั้นตอนการใช้งานระบบใกล้เคียงกับแบบคดีความมั่นคงที่เริ่มจากการใช้กฎหมายพิเศษ เพียงลดขั้นตอนในส่วนของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหารสังกัด กอ.รมน. และพนักงานเจ้าหน้าที่ศูนย์พิทักษ์สันติ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้

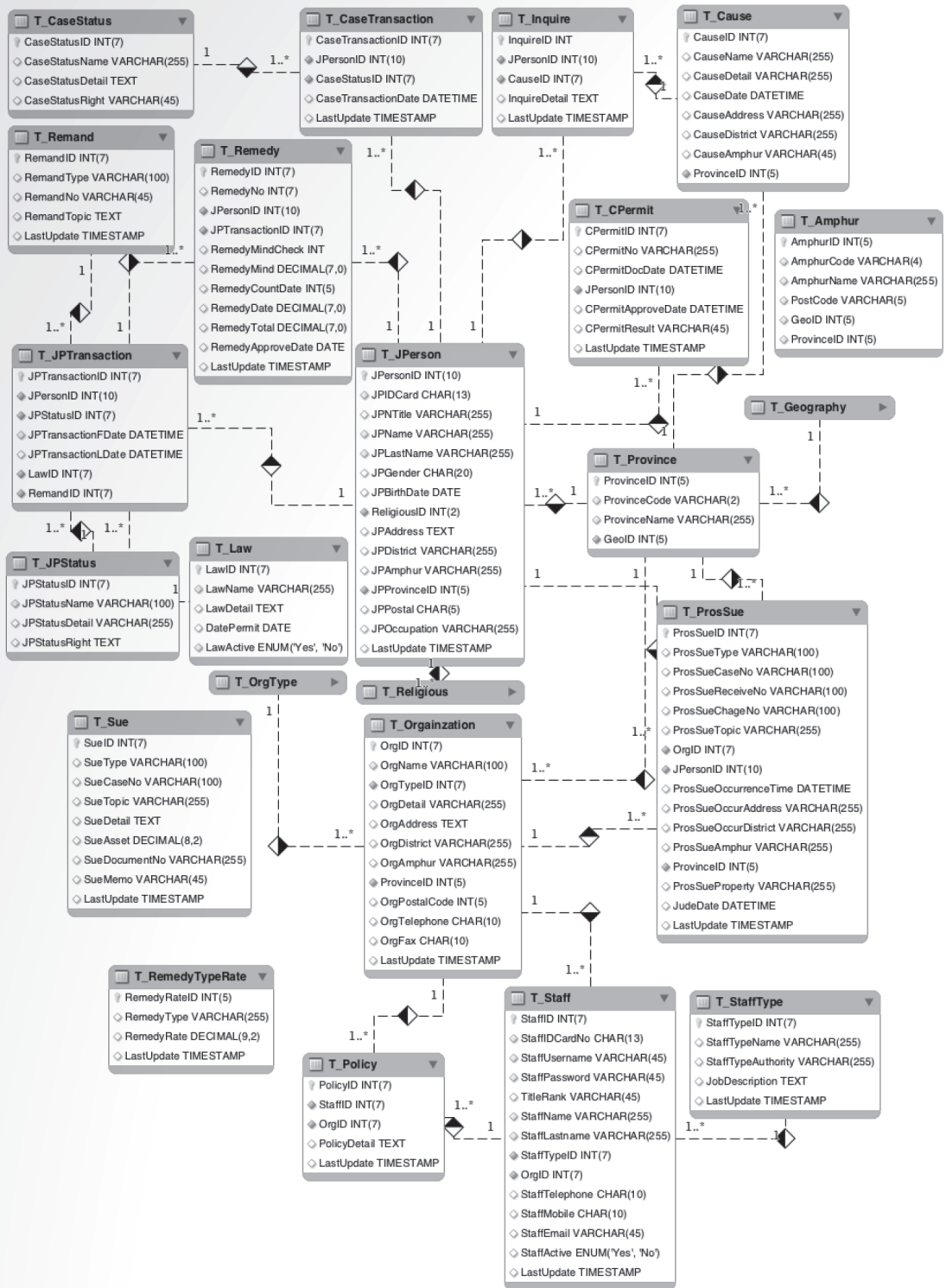
แล้วเริ่มต้นขั้นตอนจากปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรท้องที่ ในกรณีที่ควบคุมตัวผู้ต้องหาได้ จะดำเนินการบันทึกข้อมูลผู้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม บันทึกเหตุต้องสงสัย และขออำนาจศาลในการควบคุมตัว เป็นต้น ซึ่งในขั้นตอนนี้มีระบบ CRIMES ซึ่งพัฒนาโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติรองรับส่วนกระบวนการของเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ศาล เจ้าหน้าที่และผู้บริหารสังกัด ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ดำเนินงานติดตามคดีความมั่นคงที่เริ่มจากการใช้กฎหมายพิเศษข้างต้น

ตารางที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินงานคดีความมั่นคงกรณีเริ่มต้นจาก ป.วิ อาญา

จากนั้นคณะผู้วิจัยได้ออกแบบแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล เพื่อกำหนดขอบเขตของข้อมูลที่จะจัดเก็บและประมวลผล

โดยระบบต้นแบบมีฐานข้อมูลจำนวน 23 ฐานข้อมูล ดังภาพ 4

ภาพ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลของระบบที่ได้ออกแบบใหม่

4. การนำไปใช้

ในส่วนของการนำไปใช้งาน คณะผู้วิจัยได้ทดลองนำระบบการติดตามคดีความมั่นคงและระบบการเยียวยาไปใช้งาน โดยการติดตั้งระบบกับเครื่องแม่ข่ายที่ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังกัดศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสามารถเรียกใช้งาน

โดยเข้าไปที่ URL <http://justice.sbpac.go.th/> จะปรากฏหน้าจอซึ่งมีคำอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดทำฐานข้อมูล และเมนูหลัก 2 เมนูให้เลือกคือ เมนูหน้าหลักของระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเมนูเข้าสู่ระบบสำหรับผู้เกี่ยวข้องดังภาพ 5

ภาพ 5 หน้าแรกของระบบการติดตามคดีความมั่นคงและระบบการเยียวยา

ขั้นตอนทดสอบการใช้งานระบบการติดตามคดีความมั่นคงและระบบการเยียวยา คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ทดสอบระบบจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำหนังสือเพื่อการประสานงานและเชิญร่วมทดสอบระบบในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เวลา 9.00 น. - 12.00 น. ณ ห้องมะพร้าว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยมีตัวแทนจาก 7 หน่วยงานเข้าร่วมทดสอบ ได้แก่

1) เจ้าหน้าที่เยียวยาศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 3 ราย

2) เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2 ราย

3) พนักงานเจ้าหน้าที่ศูนย์พิทักษ์สันติ สังกัดศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2 ราย

4) เจ้าหน้าที่ศาลจังหวัดนราธิวาส จำนวน 1 ราย

5) เจ้าหน้าที่ศาลจังหวัดยะลา จำนวน 1 ราย

6) เจ้าหน้าที่สำนักงานอัยการจังหวัดปัตตานี จำนวน 2 ราย

7) เจ้าหน้าที่สำนักงานอัยการจังหวัดยะลา

จำนวน 2 ราย

คณะผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างการใช้งานระบบการติดตามคดีความมั่นคงและระบบการเยียวยา พร้อมอธิบายขั้นตอน ดังตัวอย่างภาพ 6 และภาพ 7 พร้อมทั้งให้ผู้ร่วมทดสอบระบบประเมินใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการติดตามคดีความมั่นคงและระบบการเยียวยา กรณีงานคดีความมั่นคง เริ่มต้นจากกฎหมายพิเศษ 2) ความถูกต้องของพจนานุกรมฐานข้อมูล และตัวอย่างข้อมูลที่บันทึก และ 3) ความถูกต้องของการทำงานของระบบ

ต้นแบบ ซึ่งผลการทดสอบระบบพบว่า ระบบสามารถช่วยให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ติดตามสถานะของคดีและสถานะของผู้ต้องหาได้อย่างรวดเร็วขึ้น แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องความลับของข้อมูล และการคำนวณเงินเยียวยา เนื่องจากมีเงื่อนไขข้อกำหนดต่างๆ ที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตเพื่อให้การจ่ายค่าชดเชยตามจำนวนวันที่ถูกควบคุมตัว และการกำหนดงบประมาณเยียวยาได้ถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น

บันทึกข้อมูลเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

รหัสบัตรประชาชน

คำนำหน้านาม

ชื่อ นามสกุล

เพศ วันเดือนปีเกิด

ศาสนา

ภูมิลำเนา

ภาค จังหวัด

อำเภอ ตำบล

อาชีพ

ข้อมูลเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

รหัสบัตรประชาชน	ชื่อ-นามสกุล	วันเดือนปีเกิด	เพศ	รายละเอียด	แก้ไข	ลบ
3840600098691	นาย จรัญ อาแว	12/05/2519	ชาย			
3840600098690	นาย อาบ อาแว	07/09/2560	ชาย			
3840600098699	นาย อารอพีต มาแต	01/01/2525	ชาย			
2860600098693	นาง สมใจ แวดิง	07/05/2523	หญิง			
2222222222222	นาย sing sa	13/09/2560	ชาย			

ภาพ 6 ตัวอย่างหน้าจอบันทึกข้อมูลเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

หน้าหลัก   สืบค้นข้อมูลเยียวยา   ตรวจสอบสิทธิเยียวยาจิตใจ   ตรวจสอบสิทธิเยียวยาอาชวรินทร์   รายงานผลการเยียวยาสำหรับผู้บริหาร   ออกจากระบบ

สำหรับเจ้าหน้าที่และผู้บริหารสังกัด ศอ.บต.

รายการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐอันสืบเนื่องจากการดูแลความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

รหัสการอนุมัติ   หมายเลขประจำตัวประชาชน
 ชื่อ   นามสกุล
 ที่อยู่
 ตำบล   อำเภอ
 จังหวัด   เบอร์โทรศัพท์

รวมระยะเวลาถูกควบคุมตัว วัน
 เงินเยียวยาอาชวรินทร์ บาท
 เงินเยียวยาด้านจิตใจ บาท
 รวมเงินเยียวยา บาท

ศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
 สนับสนุนทุนวิจัย โดย สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
 Copyright © 1999-2017. ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ภาพ 7 แบบฟอร์มสรุปข้อมูลการเยียวยา

5. การบำรุงรักษา

ปัจจุบันต้นแบบระบบการติดตามคดีความมั่นคงและระบบการเยียวยาเป็นระบบที่อยู่ภายใต้การดูแลและบำรุงรักษาโดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังกัดศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทางผู้บริหารศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีแนวคิดการพัฒนาาระบบการติดตามคดีความมั่นคงและระบบการเยียวยาโดยการปรับปรุงจากระบบต้นแบบต่อไป

█ อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยพบว่ายังมีปัญหา

ในระบบงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะประเด็นสำคัญดังนี้

1) ญาติผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยไม่ทราบสถานะในการถูกควบคุมตัวและสถานที่ควบคุมตัวในช่วงแรก ซึ่งเป็นผลจากการสืบสนด้านข้อมูลข่าวสาร หรือความตระหนกตกใจที่เกิดขึ้นระหว่างเหตุการณ์ควบคุมตัว ซึ่งในการควบคุมตัวจะต้องแจ้งญาติสายตรงให้รับทราบสถานะของการควบคุมตัว

2) ผู้ขอรับการเยียวยาจำนวนหลายรายไม่ทราบเรื่องสิทธิพึงได้รับ และปล่อยเวลานานจึงเข้ารับการเยียวยา โดยที่ไม่สามารถตรวจสอบสิทธิของตนเบื้องต้นผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ในอนาคตการพัฒนาะบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเพื่อการใช้งานจริง ควรเพิ่มโมดูลสำหรับ

ประชาชนเพื่อให้สามารถตรวจสอบสิทธิการเยียวยาขั้นต้น โดยการไปสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรใกล้บ้าน หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเพื่อช่วยตรวจสอบก่อนเดินทางมาที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยพบว่าผู้ขอรับการเยียวยาส่วนใหญ่ไม่มีหนังสือรับรองซึ่งทำให้ทางเจ้าหน้าที่เยียวยาไม่มีข้อมูลจำนวนวันที่ถูกคุมขังและจำนวนวันที่ได้รับการประกันตัว ทำให้เสียเวลาในการประสานงานระหว่างหน่วยงานเพื่อขอข้อมูล

3) หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังขาดความเชื่อมโยงข้อมูลคดี ทำให้ผู้บริหารศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถติดตามคดีได้อย่างรวดเร็วหรือเป็นปัจจุบัน

4) นับจากปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบันมีผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวตามยุทธวิธีกว่า 2,913 ราย ซึ่งคดีถึงที่สุดและศาลพิพากษาขังคุก ผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหาในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ไม่แสดงตนจนเสียสิทธิ์ได้รับการเยียวยา หรือทางศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถติดตามได้

สำหรับการออกแบบระบบการติดตามคดีความมั่นคงและระบบการเยียวยานั้น จะช่วยแก้ไขปัญหในการติดตามคดีในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างความโปร่งใสตรวจสอบได้ของการติดตามคดีภายใต้การบังคับใช้กฎหมายพิเศษและ ป.วิอาญา และยังช่วยให้เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมสามารถตอบคำถามญาติผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหา

ถึงการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมายพิเศษได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ ยังช่วยสนับสนุนการทำงานเยียวยาแก่เจ้าหน้าที่เยียวยา ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยช่วยให้เกิดความรวดเร็วและความแม่นยำในการคำนวณเงินเยียวยาภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายพิเศษ การจ่ายค่าชดเชยตามจำนวนวันที่ถูกควบคุมตัว และการกำหนดงบประมาณเยียวยา

อย่างไรก็ตามการศึกษาคั้งนี้เป็นเพียงการพัฒนาระบบต้นแบบ (Prototype) เท่านั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลา และการเข้าถึงข้อมูลในบางหน่วยงาน โดยเฉพาะ กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า ซึ่งตัวแทนผู้ให้ข้อมูลแจ้งว่าข้อมูลหลายอย่างเป็นข้อมูลความลับทางยุทธวิธีที่ไม่อาจเปิดเผยแก่คณะผู้วิจัยได้ คณะผู้วิจัยจึงออกแบบระบบต้นแบบบนพื้นฐานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่พร้อมในการร่วมทดสอบระบบต้นแบบ ได้แก่ ศูนย์พิทักษ์สันติ ตำรวจสถานีตำรวจภูธรท้องที่ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น ซึ่งจะทำให้ผลการติดตามคดีในช่วง 7 วันแรก ที่ผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 จะไม่สามารถแสดงสถานะได้ และจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องตอบคำถามหรือข้อสงสัยของญาติหรือครอบครัวของผู้ต้องสงสัย/ผู้ต้องหา อาทิ คำถามเกี่ยวกับสถานที่ควบคุมตัว สถานะทางคดี วันเวลาที่ได้รับการปล่อยตัว เป็นต้น การเติมเต็ม

กระบวนการปฏิบัติงานให้สมบูรณ์มากขึ้น จึงเป็นบทบาทของผู้บริหารระดับนโยบายที่จะต้องประสานงานเพื่อให้เกิดการบูรณาการในเชิงฐานข้อมูล โดยสามารถเริ่มต้นจากสารสนเทศที่สามารถเปิดเผยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

■ ข้อเสนอแนะ:

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย และพัฒนาระบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในอนาคต ดังนี้

1. **การบูรณาการข้อมูลกับระบบ CRIMES สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** การเชื่อมโยงฐานข้อมูลร่วมกันจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรท้องที่และพนักงานเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ลดขั้นตอนและเวลาในการกรอกข้อมูล และการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน โดยเฉพาะระบบ CRIMES มีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน ได้แก่ รับแจ้งเหตุเบื้องต้น สอบสวน อนุมัติ และจับกุมตัว

2. **การบูรณาการข้อมูลกับระบบฐานข้อมูล กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า** คณะผู้วิจัยได้ข้อมูลจากตัวแทน กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า ในครั้งการจัดสัมมนาแบบเจาะจง จัดขึ้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ห้องประชุมศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า มีการดึงข้อมูลจากหลายหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อดำเนินการทางยุทธวิธี โดยเฉพาะข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวข้องกับผู้ต้องสงสัย ข้อมูลเกี่ยวกับพยานหลักฐานในการดำเนินคดี ซึ่งปัจจุบัน

มีการขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์พิทักษ์สันติ สังักัดศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสถานีตำรวจภูธรท้องที่ ซึ่งในอนาคตควรมีการบูรณาการข้อมูลร่วมกันกับระบบ CRIMES และระบบฐานข้อมูลของ กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า รวมทั้งระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

3. **การบูรณาการข้อมูลกับระบบ AGO Case สำนักงานอัยการสูงสุด** ในกระบวนการเก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปสำนักอัยการจังหวัดปัตตานี เพื่อขอแบบฟอร์มเอกสารและศึกษาระบบสารสนเทศในงานคดีสำหรับอัยการ ซึ่งพบว่าปัจจุบันมีการพัฒนาระบบ AGO Case ซึ่งอยู่ในกระบวนการติดตั้งและทดลองใช้งาน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับตารางข้อมูลผู้ใช้งาน กลุ่มอัยการ ข้อมูลหน่วยงานที่ส่งสำนวน ข้อมูลสำนักงาน ข้อมูลกฎหมาย ข้อมูลประเภทคดี ข้อมูลผู้ต้องหา ข้อมูลจำเลย ข้อมูลผู้เสียหาย หรือโจทก์ ข้อมูลผู้ตาย ข้อมูลวันนัด ข้อมูลวันครบกำหนด ข้อมูลการพิจารณาคดี นอกจากนี้ควรมีการเชื่อมโยงไปสารบบคดีอาญา และสารบบคดีแพ่ง

4. **การบูรณาการข้อมูลกับระบบ e-COURT Sys สำนักงานศาลยุติธรรม** ในกระบวนการเก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปศาลจังหวัดยะลา เพื่อเก็บข้อมูลแบบฟอร์มคดี และฟังการเสถียรการใช้งานระบบฐานข้อมูล e-COURT Sys ในสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งในการแสดงข้อมูลให้คณะผู้วิจัยเป็นการแสดงข้อมูลที่บันทึกไว้ในระบบ MS Access จำนวน 6 ฐาน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงระบบรับค่าฟ้องทางอิเล็กทรอนิกส์ และการเชื่อมโยงระบบการบริหารจัดการคดี

■ บรรณานุกรม

กิตติ ภัคดีวัฒนะกุล และพนิดา พานิชกุล. (2546). *คัมภีร์การวิเคราะห์และออกแบบระบบ: System. analysis and design.* กรุงเทพฯ : เคทีพี แอนด์ คอนซัลท์.

จตุรรัตน์ เอื้ออำนวยการ และคณะ. (2548). *การดำเนินกระบวนการยุติธรรมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ปัญหาและแนวทางการแก้ไข.* (กอส.). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

มุฮัมหมัดรอฟีอี มูซอ และคณะ. (2559). *รายงานสถานการณ์การคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้บริบทของการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.* กรุงเทพฯ: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2561). *การวิเคราะห์ข้อมูลเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบปี 2558.* เข้าถึงได้จาก <https://www.deepsouthwatch.org/node/7942>

สัญญา บัวเจริญ และคณะ. (2554). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยสาเหตุการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

โสภณ ทิพย์บำรุง และคณะ. (2561). *การบังคับใช้กฎหมายทางเลือกเพื่อสนับสนุนกระบวนการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้.* สงขลา: สำนักงานอัยการภาค 9

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2560). *ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ.* กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2555). *การวิเคราะห์และออกแบบระบบ = Systems analysis and design.* กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

Shilly, G. B. C. T. J. R. H. J. (2007). *Systems analysis and design.* Princeton, NJ: Recording for the Blind & Dyslexic.

Sousa, K. J., & Oz, E. (2015). *Management information systems.* Stamford, CT: Cengage Learning.